

Leren spellen en het ontwikkelen van een spellingbewustzijn

Prof. dr. Anna M.T. Bosman
Radboud Universiteit Nijmegen

www.annabosman.eu
a.bosman@pwo.ru.nl

Basisschool Sam-Sam 11-01-2010

Studie I

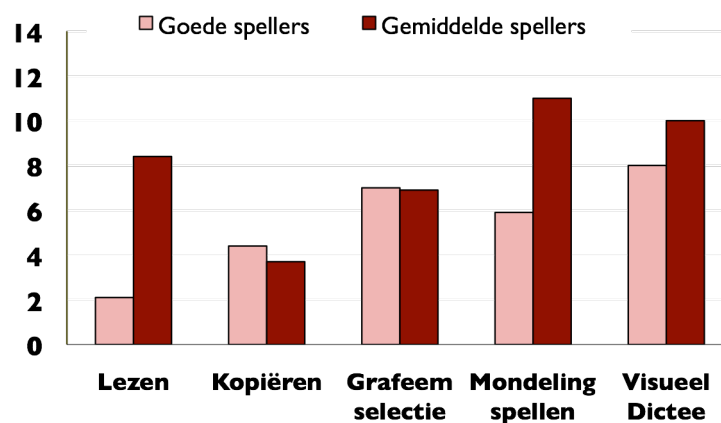
Een vergelijking van instructiemethoden

Instructievormen	Leerlingen groep 3 (7;4 jaar)
Lezen	14
Kopiëren	14
Grafeem selectie	14
Mondeling spellen	14
Visueel dictee	14
Aantal	70

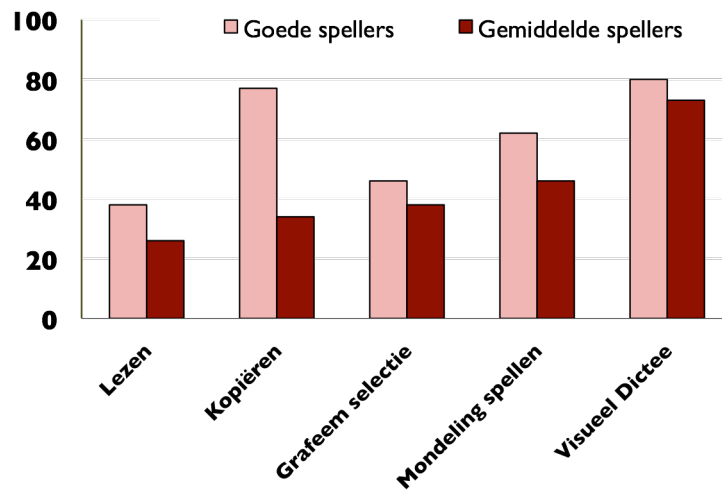
Woordjes

pale <u>i</u> s	stou <u>t</u> erd	kach <u>e</u> l
ron <u>d</u> je	<u>y</u> uilnis	mod <u>d</u> er
schilde <u>r</u> ij	miau <u>w</u> en	nag <u>e</u> l
bloo <u>t</u>	pantoff <u>e</u> l	heng <u>e</u> l

Fouten tijdens het oefenen

Aantal goed in percentages

Conclusies

- Lezen is de minst effectieve instructie
- Visueel Dictee (uit het hoofd opschrijven) is het meest effectief voor alle leerlingen
- Vooral kopiëren is erg ineffectief voor slechte spellers

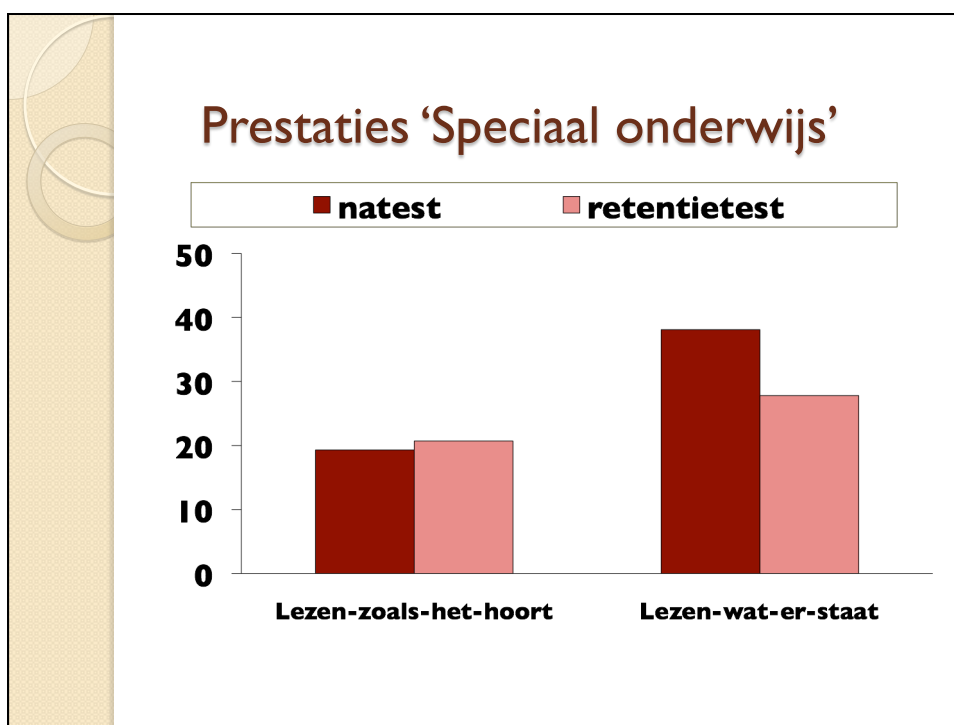
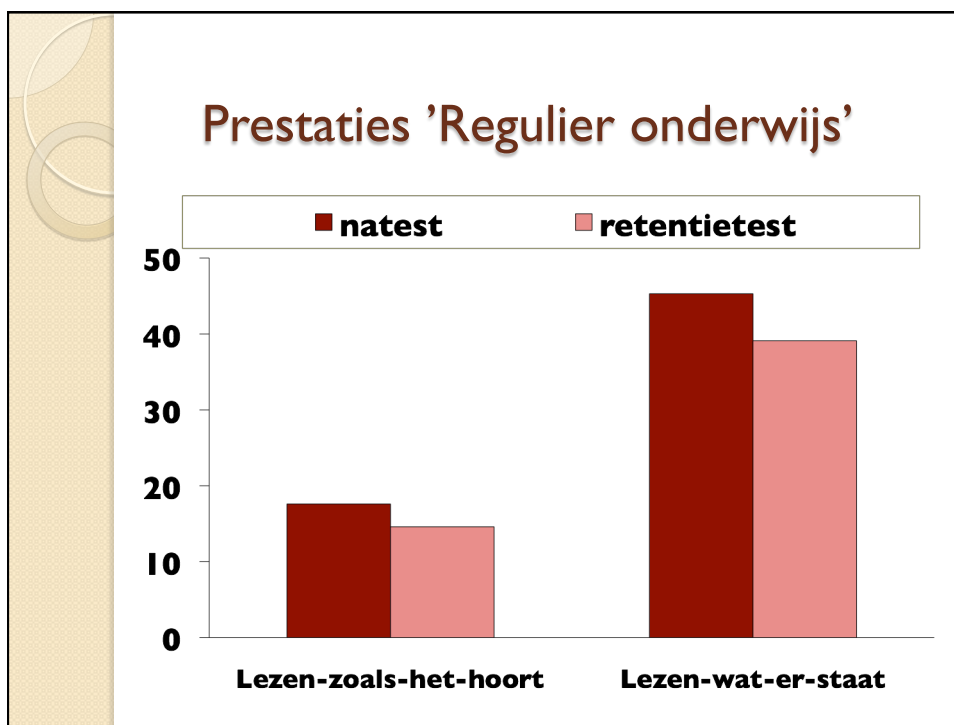
Studie 2

Lezen-zoals-het-hoort of Lezen-wat-er-staat

	Leeftijd	Meisje/Jongen	<i>n</i>
<i>Regulier</i>			
zoals-het-hoort	9;1	9/12	21
wat-er-staat	9;3	7/13	20
<i>Speciaal</i>			
zoals-het-hoort	11;4	2/20	22
wat-er-staat	11;2	7/15	22

Woordjes

asperge	champignon	giraffe	jungle
kangoeroe	onmiddellijk	milieu	populair
bungalow	douane	jeans	jus
kievit	niveau	passagier	station

Conclusies

- *Lezen-wat-er-staat* is voor alle leerlingen effectiever dan *lezen-zoals-het-hoort*
- De spelling blijkt goed bij leerlingen uit het regulier onderwijs
- De spelling blijkt minder goed bij leerlingen uit het speciaal onderwijs

Studie 3

Lezen-wat-er-staat of de PLUS-variant

Lezen	Leeftijd	Meisje/Jongen	<i>n</i>
wat-er-staat	11;3	8/9	17
wat-er-staat ⁺	11;3	4/12	16

Woordjes

asperge	champignon	giraffe	jungle
kangoeroe	onmiddellijk	milieu	populair
bungalow	douane	jeans	jus
kievit	niveau	passagier	station

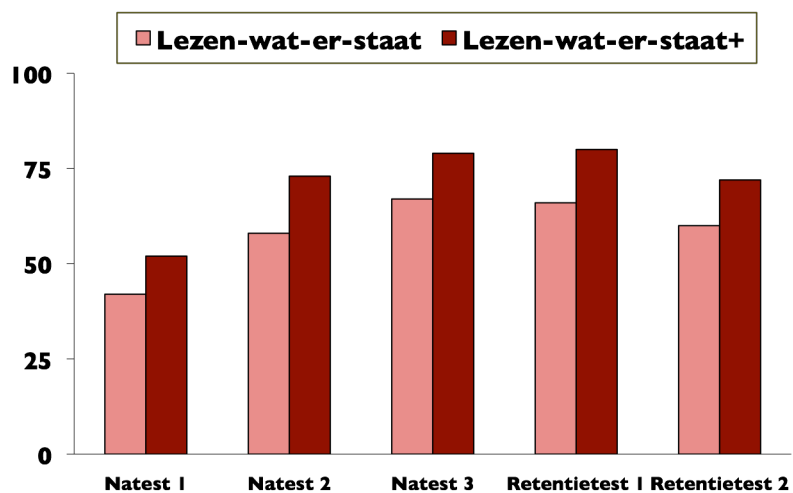
* Kieviet na 1998

Instructies & Deelnemers

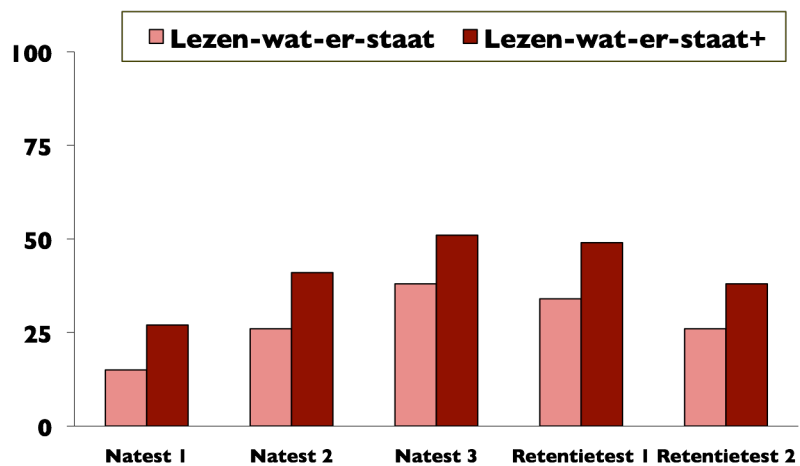
LOM-leerlingen

Lezen	Spelling	Leeftijd	M/J	<i>n</i>
wat-er-staat	73%	11;3	8/9	17
wat-er-staat ⁺	73%	11;3	4/12	16

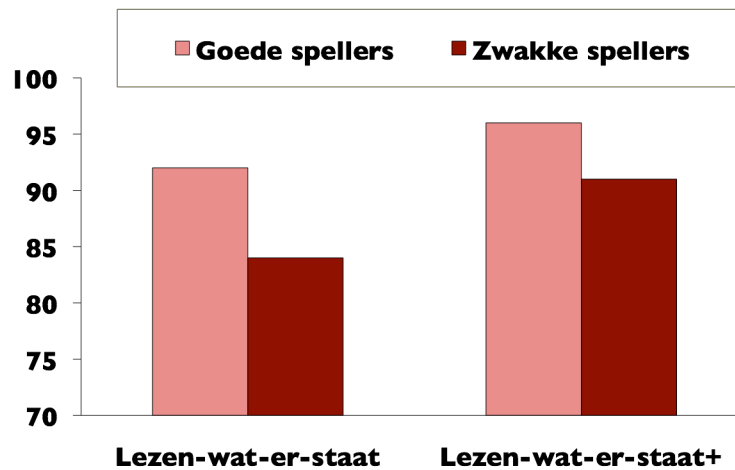
Prestaties 'Goede spellers'

Prestaties 'Zwakke spellers'

Prestaties 'Generalisatietest'

Conclusies experiment 4

- Lezen-wat-er-staat beklijft met een verlengde training ook bij leerlingen uit het speciaal onderwijs
- De zwakke leerlingen leren evenveel als de goede
- Het oefenen van de 'rare' uitspraak draagt bij aan de effectiviteit van de methode
- Generalisatie is makkelijker voor de goede spellers en als de 'rare' uitspraak is geoefend

Studie 4

Spelfouten in opstellen en dictees

Groep	<i>Regulier</i>		<i>Speciaal</i>	
	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens
5	9	10	-	-
6	9	11	6	9
7	10	6	2	13
8	10	9	7	24
Totaal	38	36	15	46

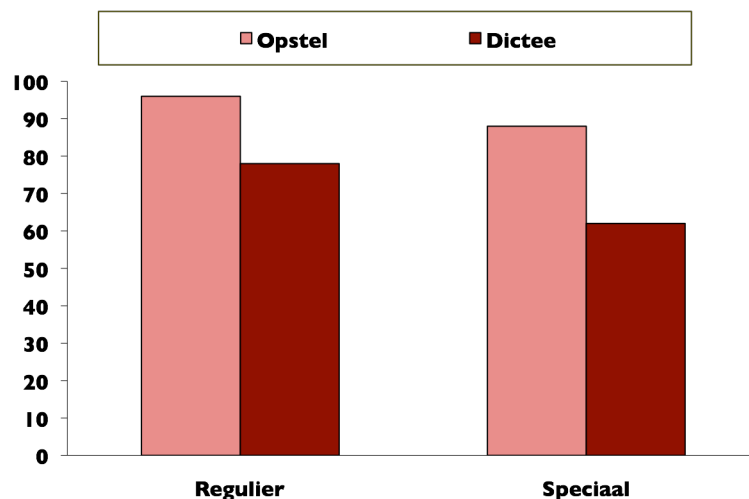
Deelnemers

Groep	<i>Regulier</i>		<i>Speciaal</i>	
	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens
5	9	10	-	-
6	9	11	6	9
7	10	6	2	13
8	10	9	7	24
Totaal	38	36	15	46

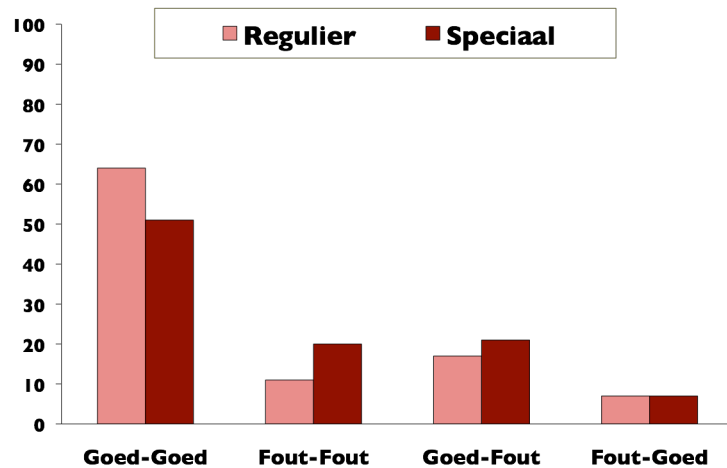
Opdracht

- Elke leerling schreef eerst een opstel
- Van elk kind werd een goed-gespeld en een fout-gespeld woord geselecteerd
- Tenslotte werd een dictee afgenomen bij alle leerlingen.
 - Dit bestond uit de geselecteerde goed- en fout-gespeelde woorden van elke leerling uit de groep

Prestaties op opstel en dictee

Vergelijking dictee en opstel

Conclusies

- Een kwart (26%) van de spellingen van alle leerlingen is instabiel ('Goed-Fout' of 'Fout-Goed')
- Leerlingen schrijven woorden in een dictee beter dan in een opstel, omdat zij mogelijk
 - worden geholpen door een formele voorleesstijl
- Alle leerlingen maken meer fouten in hun dictee dan in hun opstel, omdat zij zich mogelijk
 - bewust zijn van wat ze wel en wat ze niet kunnen

Studie 5

Spellingbewustzijn

Groep	Spelling ¹	Leeftijd	M/J	n
Experimenteel	68%	8;5	11/10	21
Controle	68%	8;5	7/14	21

¹ is spellingbewustzijnscore: “Weet de spelling en het is goed” + “Weet de spelling niet en het is fout”

Woordjes

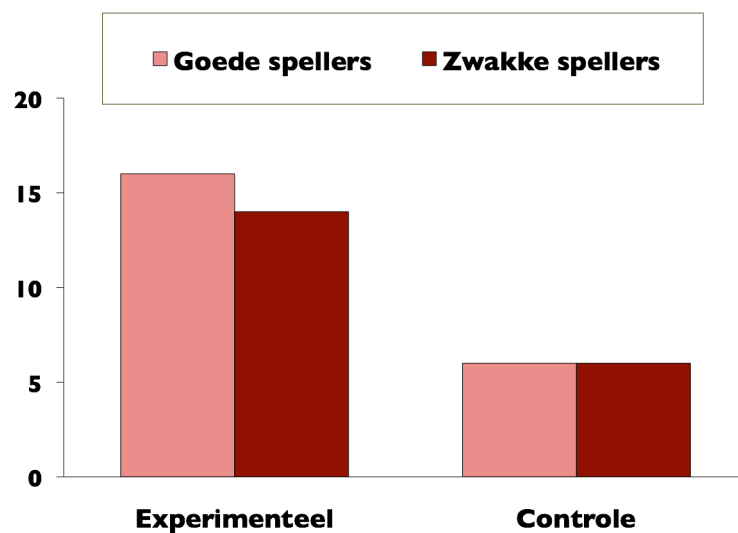
- Woorden van de voor- en natoets waren 200 woorden geselecteerd uit de SVS-2 en het PI-dictee voor de groepen 4-8
- Het materiaal voor de 5 trainingsbijeenkomsten bestond uit de woorden van de taal- en spellingmethode ‘Taaltijd’

Deelnemers

Groep	Spelling ^l	Leeftijd	M/J	n
Experimenteel	68%	8;5	11/10	21
Controle	68%	8;5	7/14	21

^l is spellingbewustzijnscore: "Weet de spelling en het is goed" + "Weet de spelling niet en het is fout"

Toename spellingbewustzijn

Conclusies

- Spellingbewustzijn
 - kan reeds bevorderd worden in Groep 5
 - kan in even sterk mate bevorderd worden in goede als zwakke spellers
 - kan zelfs enigszins bevorderd worden door het aanbieden van slechts één test (de voortoets), zoals aangetoond door de prestaties van de controle groep op de natoets

De moraal van dit verhaal

U kunt het beste

- 📖 de instructie afstemmen op het type spellingprobleem
- 📖 zo snel mogelijk beginnen met het bevorderen van het spellingbewustzijn van uw leerlingen

Bedenk dat

- 📖 leerlingen beter spellen in een opstel dan op een dictee
- 📖 de goede en zwakke spellers evenveel kunnen profiteren van een effectieve instructie